

بسم الله الرحمن الرحيم

(پیشینه دین و پیامبری)

(فصل اول)

(اندیشه اسلامی ۲)

(نویسنده: آیت الله سبحانی * دکتر محمد محمد رضاوی)

- 1- معنای لغوی دین: فرمانبرداری، خضوع، پیروی، اطاعت، تسلیم، جزا
- 2- معنای اصطلاحی دین: عبارت است از مجموع قوانین و عقاید که خدا از طریق پیامبران برای هدایت انسان نازل کرده است.
- 3- دین نزد خدا تنها اسلام است.
- 4- تاریخ دین همزمان با پیدایش انسان بوده است.
- 5- عناصر اصلی دین: توحید - نبوت - معاد.
- 6- مطابق بودن محتوای دین با ساختار وجودی انسان، فطری بودن دین نام دارد.
- 7- خداوند اولین شریعت را برای هدایت انسانها بوسیله حضرت نوح ع نازل کرد.
- 8- بنی اسرائیل بعد از مهاجرت به مصر دوازده قبیله شدند که به این عمل اسباط می گویند.
- 9- عذاب های خداوند بر فرعونیان:

- 1- قحطی
- 2- طوفان
- 3- هجوم به ملخ ها
- 4- تبدیل شدن آب ها به خون

- 10- حضرت موسی ع برای دریافت تورات چهل روز به کوه طور رفت.
- 11- حضرت موسی ع در سن صدویست سالگی در مکانی به نام مو آب درگذشت و قومش سی روز برای او عزاداری کردند، و همچنین قبر او مخفی است.



- 12- فتح کننده بیت المقدس، یوشع بن نون بود.
- 13- بنیان گذار نهضت صهیونیسم تئودور هرتزل نام دارد، این نهضت در اواخر قرن 19 (1948) تشکیل شد.
- 14- انگلیس در اعلامیه معروف خود بالفور موافقت خود را با تشکیل دولت اسرائیل اعلام نمود.
- 15- صهیونیسم نام جنبشی است که طرفدار بازگشت یهودیان به فلسطین و ایجاد کشور اسرائیل میباشد.
- 16- صهیون نام تپه ای در اورشلیم است که در زمان حضرت سلیمان و حضرت داوود علیهما پایگاه نظامی بوده است.
- 17- در تورات کسی که حق همسایه خو را تغییر دهد، ملعون شمرده میشود.
- 18- حضرت عیسی ع در سن 30 سالگی به رسالت رسید.
- 1- اندک حرمت ها که حلال کرد
- 19- انجیل کامل کننده تورات بود بجز
- 2- بشارت دهنده رسالت پیامبر ص بود
- 20- عنوان عهدین عنوانی است که بر کتب یهود و مسیحی اطلاق می شود.
- 21- مسیحیان معتقد هستند که خدا از انسان دو عهد گرفت، یکی قدیم که با حضرت ابراهیم ع بست و با حضرت موسی ع تجدید کرد و دیگری عهد جدید که با حضرت عیسی ع بست، اما یهودیان فقط عهد قدیم را قبول دارند.
- 1- قدیم: خدا از انسان بیان گرفت که شریعت الهی را قبول و انجام دهد.
- 22- دو عهد مذکور
- 2- جدید: بیان بر سر محبت خدا و حضرت عیسی ع.
- 23- نخستین بار واژه عهد قدیم توسط ملیتوس، و عهد جدید توسط ترتولیان به کار برده شد.
- 24- سه چهارم کتب آسمانی را عهد قدیم در بر میگیرد و دو نسخه از آن باقی است:
- 1- عبرانی
- 2- یونانی.

25- یهود فقط نسخه عبرانی را قبول دارد.

26- عهد قدیم مشتمل بر پنج دفتر است:

2- سفر خروج

4- سفر اعداد

1- سفر پیدایش

3- سفر لاویان

5- سفر تثئیه

26- اضافات نسخه یونایی معروف به اپوکریفا است به معنای مخفی و پوشیده.

1- زندگی نامه و الف-مرقس: شاگرد خاص پترس حواری

27- سخنان حضرت ب-متی: حواریون حضرت عیسی ع

بخش های عیسی ع پ-لوقا: شاگرد خاض پولس حواری

عهد ت-یوحنا: یکی از حواریون که در زمان حضرت خردسال بوده است

جدید 2- تبلیغات و مسافرت های حضرت عیسی ع: کتابی به نام اعمال رسولان.

3- نامه ها: 21 نامه موجود است از نامه رسولان و حواریون.

4- رویا و مکاشفه ها: کتابی است منسوب به یوحنا.

28- عهد جدید تنها به زبان یونانی موجود است.

29- کتاب یوحنا، کتابی است که در آن سخن از الوهیت حضرت عیسی ع آمده.

30- بنابر سخنان جان بی ناس محقق مسیحی، اولین کتاب مرقس و آخرین کتاب یوحنا میباشد.

31- نقد سنتی درباره کتاب مقدس از قرون وسطی (19) توسط یهودیان آغاز شد و اولین

شخص در این عرصه ابرهیم عزرا بوده است.

32- یکی از دلایل تحریف کتاب مقدس نسبت دادن صفات بسیار ناپسند به انبیاء الهی است.

33- عوامل رویگردانی مردم از مسیحیت در قرون وسطی:

2- ناسازگاری تعالیم مسیحیت با دانش تجربی

4- فساد های اخلاقی و مالی حاکمان کلیسا

1- آموزه های غیر عقلانی

2- خشونت و تفتیش عقاید

34- فروش آمرزنامه ها سبب شد که حیثیت دین و تعالیم دینی زیر سوال برود و ارباب کلیسا خازنان بهشت معرفی گردند.

35- نمونه هایی از پیشرفت مسلمانان :

- 1- صنعت کاغذ (قرن دوم هجری در بغداد و مصر)
- 2- قلمرو پزشکی (رازی)
- 3- قلمرو شیمی (جابر بن حیان - ازمبدعات مسلمانان)
- 4- قلمرو ریاضی (خوارزمی)
- 5- قلمرو صنعت مانند چرم سازی ، آسیاب بادی و مکانیک

36- تاثیر اسلام در پیشرفت تمدن اسلامی: 1- پهن نمودن بساط عدالت

2- تشویق اسلام به فراگیری علم

3- مدارا و هم سزیستی مسالمت آمیز

36- الحاوی از آثار رازی دائرة المعارف بزرگ طبی شمرده میشود.

1- در داوری: وظیفه حاکم است که در تمام ارکان حکومت به عدالت رفتار کند.

37- ابعاد 2- در برابر قانون: همه در برابر قانون مساویند زیرا همه انسان ها از یک مردوزن آفریده شده اند.

عدالت 3- در امور معنوی: پیامبر ص نه رهبانیت را برگزید و نه اهتمام صرف به دنیا را.

4- در اقتصاد: هرکس به اندازه کوشش خود از منافع مادی بهره مند میشود و هرکس بخواهد رنج و کوشش دیگران را ظالمانه صاحب بشود، محکوم است.

(ابعاد و قلمرو دین)

(فصل دوم)

2- پیامبران (پیام آور وحی)

1- عناصر محوری نبوت: 1- وحی الهی (قانون)

2- میراث پیامبران مجموعه معارف نظری و عملی است که کانون اصلی آن کتابهای آسمانی میباشد.

3- اهداف بعثت انبیاء:

الف- یاد آوری فطریات:

(وَإِنَّ لَذِكْرَهُ لَ لِلْمُتَّقِينَ)

(فَذَكِّرْ إِنَّا أَنْتَ مُذَكِّرٌ)

ب- آزاد کردن انسان از قید و بند های نادرست:
(و يَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ)

پ- دعوت به توحید:
(و لَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ)

ت- برپایی قسط و عدال:
(لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا وَ أَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ)
-وظیفه حضرت صالح ع مبارزه با اسراف و تبذیر بوده است.

ث- آشنا کردن مردم با حکمت تعالیم الهی، تزکیه و تطهیر آنها:
(هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَ...)

ج- بشارت و انذار:
(رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَ مُنْذِرِينَ لَنَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ بَعْدَ الرُّسُلِ وَ...)

چ- به کمال رساندن فضائل اخلاقی:
(إِنَّا بَعَثْنَا لَأَتَمَّ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ)

4- وحی پدیده طبیعی قابل شناخت با ابزار متعارف عمومی و علمی نیست.

5- موضوع نبوت و ضرورت آن از مهمترین و نخستین دغدغه کلامی و فکری دانشمندان است.



الف- وحی مستقیم: بدون واسطه بر قلب پیامبر ص

1- تشریعی: شاخصه نبوت ب- من وراء حجاب: شب معراج- کوه طور

پ- بوسیله فرشته وحی: توسط جبرئیل

6- اقسام

2- اشاره پنهانی: همچون جریان حضرت ذکریا در وعده بچه دار شدن

3- هدایت غریزی: تمام موجودات

4- الهام: مانند جریان مادر حضرت موسی ع

وحی

7- وحی اگر مطلق بکار برده شود مراد از آن وحی تشریعی است و همچنین بیشترین نوع

وحی در قرآن تشریعی میباشد (هفتاد مرتبه).

8- قرآن وسوه های شیطان را نیز وحی شمرده است:

(انّ الشیاطین لیوحون الی اولیائهم)

9- پیامبران نسبت به وحی و نسبت به منشأ وحی علم حضوری دارند.

10- تفاوت وحی با کشف:

در وحی پیامبر تنها گیرنده پیام است اما کشف براساس ریاضت از خود انسان آغاز میشود.

11- آلکسیس کارل: انسان موجودی ناشناخته است و آنچه از انسان تعریف شده است تنها شبی بیش نیست

که ساخته و پرداخته همان علم است.

12- محدودیت 1- احکام عقل کلی و اجمالی است.

2- در تشخیص آثار اخروی ناتوان است.

3- در مرحله تشخیص و عمل آسیب پذیر است.

ذاتی

عقل

13- تفسیر های ناروا از وحی:

1- یکسانی پیامبران با نوابغ 2- یکسانی پیامبران با تجربه های عرفانی عارفان

14- علت یکسان دانستن پیامبران با نوابغ، تفسیر مادی گرایانه از انسان است.



1- خارق عادت باشد.

15- شرایط 2- از قوانین طبیعی پیروی نکنند.

معجزه 3- قابل تعلیم و تعلم نیست.

4- همراه با ادعای نبوت باشد.

5- همراه با دعوت به تعدی باشد.

1- در مقام دریافت، حفظ و ابلاغ وحی

16- انواع عصمت پیامبران 2- از گناه

3- از خطا و اشتباه فردی و اجتماعی

17- عصمت در معنای اول مورد اتفاق همه متکلمان اسلامی است.

18- امداد های غیبی در عصمت از گناه وجود دارد اما نه بطوریکه اختیار آنان را سلب کند.

19- امداد غیبی در عصمت، بیشتر متوجه دریافت و ابلاغ وحی می باشد.

20- بارزترین ظلم به خدا شرك است.

21- منشأ عصمت پیامبران :

الف- علم به عظمت، جمال و جلال خدا

ب- آگاهی از نتایج ناگوار گناهان

22- از آیه (یا ایها الرسول بلغ ما انزل إلیک...) فهمیده میشود که پیامبر اختیار و توانایی بر

انجام گناه را دارد.

23- نظریات 1- دین ناظر به سعادت اخروی است و دنیا و زندگی آن به عقل، تجربه و گذار شده.

2- دین هم برای دنیا است و هم آخرت زیرا دنیا مزرعه آخرت می باشد.

24- سکولاریسم:

یک ایدئولوژی است که مدافعان آن آگاهانه همه امور و مفاهیم ماوراء طبیعی را انکار می کنند و برای سازمان اجتماعی

از اصول غیر دینی حمایت می کنند.

- 25- مبانی } 1- علم گرایی: اعتقاد به لزوم محوریت علوم تجربی و روش تجربی در همه شئون زندگی.
 سکولاریسم } 2- عقل گرایی: براین باور است که همه رفتار و عقاید باید مبتنی بر عقل باشد نه دین و نه احساس

- 26- پشتوانه تفکر سکولاریسم مادی گرایی عالم ماده است و عالم دیگر را قبول ندارد.
 27- سکولاریسم عقلی را قبول دارد که از مبانی دینی هیچ بهره ای نبرده باشد.
 28- از نظر اسلام عقل همسنگ تعالیم انبیاء از حجیت برخوردار است.
 29- بیشترین نقش در کنار زدن دین در جامعه غربی برخورد نامناسب صاحبان کلیسا با دانشمندان است.
 30- جمله (مال قصیر را به قیصر بدهید و مال خدا را به خدا) بیانگر این است که حکومت امری دنیوی است نه دینی (جدایی دین از سیاست)
 31- آگوستین و آکونیاس، طوری فلسفه افلاطون و ارسطو را با تعالیم مسیحیت مخلوط کردند که انکار آنها انکار مسیحیت محسوب میشود.

- 32- زمینه و عوامل پیدایش سکولاریسم } 1- متون مقدس } الف- جدایی دین از سیاست
 ب- نبود قوانین حکومتی و اجتماعی
 پ- ناسازگاری آموزه های کلامی و فلسفی با عقل و علم تجربی
 2- کشیشان } الف- فساد اخلاقی کشیشان
 ب- برخورد های خشن با دانشمندان

33- ویل دورانت:

زمینه فساد اخلاقی در میان روحانیون مسیحی به قدری بود که میشد هزاران شاهد برای اثبات آن آورد.

34- قرآن کریم: (ما به خاندان ابراهیم کتاب و حکمت دادیم و به آنها ملک بزرگ بخشیدیم)

- منظور از کتاب و حکمت، مرجعیت علمی و دینی است و مراد از ملک بزرگ، مرجعیت سیاسی.

35- مبانی لیبرالیسم:

- 1الف- فرد گرایی: هر فرد همچون غایت است و جامعه باید از هویت فردی حمایت کند نه اینکه وسیله برای پیش بردن اغراض دیگران باشد.

ب- آزادی: معتقدند زندگی بدون آزادی ارزش زیستن ندارد و شخص میتواند شغلش را خود برگزیند، عقایدش را اظهار و ملیت خود را تغییر دهد.

پ- عقل گرایی: انسان با عقل خود می تواند بهترین منافع را بشناسد و عقل راهنمای او باشد نه وحی.

ت- عدالت و برابری: همه در برابر قانون مساویند و نباید قانون به برخی امتیازات خاصی بدهد.

ث- تساهل: آرمانی اخلاقی، اجتماعی است که به مردم اجازه میدهد به طریقی سخن بگویند که مطلوب ما نباشد.

36- لیبرال ها همیشه جمله معروف ولتر را تکرار میکنند:

من از آنچه می گوئی بیزارم اما تا پای مرگ از حق تو برای سخن گفتن دفاع می کنم.

37- لیبرالیسم آن است که به آزادی، اختیار و قدرت انسان ها اعتقاد دارد.

38- تفکری که در برابر عصر فئودالیسم قرار گرفت، فرد گرایی بود.

39- لیبرالیسم زائیده تمدن بعد از رنساس غرب است.

40- برخی از بزرگان تفکر لیبرال: آراسوس- رنه دکارت- جان میلتن- امانوئل کانت.

41- از نظر لیبرالیسم تنها راه برای رسیدن به آزادی کامل در پرتوی غیر دینی ساختن زندگی عمومی انسان میسر است.

42- لیبرال کلیسا را نهاد خصوصی میدانند که باید آن را مانند دیگر نهاد پذیرفت و نباید در سیاست دخالت کند.

43- عنصر محوری عقل گرایی، آزادی است.

44- فرد گرایی، آزادی و عقل گرایی ملازم یکدیگر هستند.

45- مهمترین اشکال لیبرالیسم به ظاهر آزادی بیرونی ولی گرفتار به هوای نفس درونی میباشد.

46- عقل گرایی لیبرال، آن ها را معتقد به حکومت سکولار کرده است که در آن حکومت از دین جدا میباشد.

47- لیبرالیسم مشوق نسبیت گرایی اخلاقی و فرهنگی است.

48- راز جاودانگی دین اسلام مطابق با فطرت بودن آن میباشد.

49- مکاشفه تامه محمدیه کاملترین مکاشفه ای است که در امکان يك انسان وجود دارد.

50- اسلام خود را حق مطلق میدانند و در عین حال بقیه مذاهب را هم تایید میکند و میگوید که دچار انحراف شده اند، دلیل بر این انحصار معجزه خود یعنی همان قرآن میباشد که در آن اعلام تحدی کرده است.

51- ابزار علما علما برای تعیین حکم مسائل:

الف- حجیت عقل
پ- گشودن باب اجتهاد
ب- قاعده اهم و مهم
ت- پیروی از قواعد حاکم فقهی

52- هدف از بعثت پیامبران از نگاه تفسیر دنیاگرایانه:

الف- عدالت اجتماعی
پ- رهایی از اضطراب و رنج دانی زندگی دنیوی
ب- رفاه و آبادانی

53- نگاه دنیاگرایانه دین، نگاهی ابزاری به دین است و اینکه گفته شده دین برای دنیایی بهتر همان سکولاریزه کردن دین میباشد.

54- به تعبیر استاد شهید مطهری تفسیر دنیا گرایانه در حقیقت همان ماده پرستی است.

55- تفسیر دین به آخرت گرایانه همان تفسیر متألهان مسیحی میباشد.

56- از نظر تمام امامیه تفسیر دین جامع است و هم نیازهای دنیوی و هم نیازهای اخروی را شامل میشود.

57- در تفسیر جامع گرایانه پرداختن به مسائل دنیوی و معیشتی امری فرعی نیست بلکه همچون آخرت امری اصلی است.

58- اهداف پیامبر از نگاه قرآن:

الف- آخرت و خدا
ب- اصلاح زندگی اجتماعی

59- آنچه تصریح به معجزه حتمیه بودنش شده است، تنها قرآن میباشد و مابقی موقت هستند.

60- بهترین و کاملترین برنامه زندگی انسان، برنامه ای است که از متن طبیعت و هماهنگی با استعدادها و فطرت انسانی باشد.

61- پیامبران با توجه به وظایف سه دسته میباشند:

- 1- عده ای مسئول هدایت قوم و قبیله خود هستند.
- 2- اکثریتی که برای تبلیغ و ترویج شریعت بودند.
- 3- اقلیتی که دارای کتاب و شریعت بودند.

62- از دیدگاه قرآن فلسفه ارسال همه پیامبران برپایی عدالت بوده است.

63- کهن ترین و اجتماعی ترین انتظار بشر برپایی قسط و عدل میباشد.

64- نظریات در مورد دین و حقانیت آن:

- 1- انحصار گرایی (اسلام): تنها یک دین حقانیت کامل دارد و بقیه مذاهب هرچند ممکن است بهره ای از حق برده باشند اما حق مطلق نیستند.
(فَإِنْ آمَنُوا بِثُلِّ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا)
- 2- شمول گرایی (مسیحیت): هرچند یک دین خاص حق است ولی پیروان دیگر ادیان به اندازه انطباق با حق اهل نجات هستند.
- 3- کثرت گرایی: همه مذاهب هم زمان از حقانیت و نجات بخشی یکسان برخوردار هستند.

65- نظر جان هیک (مروج نظریه کثرت گرایی):

او معتقد است که یک واقعیت متعالی در خارج وجود دارد که هر کدام از انسان ها از آن تفسیر های مختلفی دارند.

66- آیه قرآن (وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا) نظریه کثرت گرایی در حقانیت دین را رد می کند.

67- کارل رانر: غیر مسیحیان می توانند حتی بدون آگاهی خود، مسیحیان گننام نامیده شوند.

68- رابطه علم و دین پس از رنساس مورد توجه قرار گرفت.

69- ابزار انگاری دین، معتقد است که نظریه های علمی بیانگر واقعیت نیستند و منطبق بر مابه ازای خارجی نمی شوند.

70- منظور از بنیادگرایی در قبال نظریات علمی در مسیحیت، یعنی دفاع از معنای ظاهری عبارات کتاب مقدس در برابر اکتشافات علمی.

1- علم و دین دو شیوه بیان يك واقعیت: در اینباره گاليله معتقد است که

طبیعت و متن مقدس دو راه همپراز به سوی خدا هستند.

70- رابطه 2- علم تایید کننده دین: هرچه علم پیشرفت کند آموزه های دین بهتر شناخته میشود.

علم و 3- علم و دین مکمل یکدیگرند: سخن شهید مطهری « علم ابزار میسازد و دین مقصد،

دین علم روشنایی و توانایی میبخشد و دین عشق و امید، علم انقلاب برون است و دین انقلاب درون

4- ناسازگاری علم و دین: بخاطر تعریفات مسیحیت و ناسازگاری با علوم تجربی.

5- جدایی علم و دین: موضوع، روش و هدف آن ها متفاوت است و بین آنها

هیچ گونه تعارضی وجود ندارد.

(شناخت اسلام)

(فصل سوم)

1- اسلام در لغت به معنای تسلیم شدن و گردن نهادن است.

2- قرآن این دین را اسلام نامیده زیرا برنامه کلی آن تسلیم شدن انسان در برابر احکام الهی میباشد.

3- اولین کسی که این دین را اسلام و پیروان آن را مسلمان نامید، حضرت ابراهیم علیه سلام بود.

4- امام حسین و امام صادق علیهما می فرمایند:

قرآن چهار نوع بیان دارد عبارت و لفظ صریح برای توده مردم، اشارات برای خواص، لطایف برای اولیاء، حقایق برای انبیاء است.

5- ابعاد اعجاز قرآن کریم:

5-1 فصاحت و بلاغت:

فصاحت به معنای به کارگیری شیواترین و جذاب ترین الفاظ و جذاب ترین ترکیب در سخن و متن،

و بلاغت به معنای بهترین شیوه معانی خود را به مخاطبان رساندن است.

-ولید بن مغیره معروف به ریحانه العرب (گل سرسبد عرب) بوده و گفته: من از محمد سخنانی شنیدم که نه به سخنان

انسان و نه به سخنان جنیان شبیه است.

5-2: اعجاز از نظر معارف الهی:

قرآن ژرف تذهین معارف، عدلانه ترین قوانین، حکیمانه ترین مناسک، متقن ترین نکات تاریخی، ارزشمندترین معارف و ارزشمندترین اندرزها را بیان کرده و هرچه علوم پیشرفت کند حقانیت و اسرار آن بیشتر آشکار می گردد.

5-3: اعجاز از نظر هماهنگی و عدم اختلاف در سبک و محتوا:

قرآن در طول بیست سه سال به تدریج نازل شد اما این تدریج در حالات و محتوای قرآن هیچ گونه تاثیری نداشت حال اگر سخن غیر از خداوند بود بالطبع اختلاف و تناقض در آن به چشم میخورد.

5-4: از نظر اسرار آفرینش:

- الف- حرکت زمین»»»(الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا) - (و تَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَ هِيَ تَرْمِي مَرَّ السَّحَابِ)
- ب- تلقیح نباتات بوسیله باد»»»(و أَرْسَلْنَا الرِّيَّاحَ لَوَاقِحَ)
- پ- جاذبه عمومی»»»(اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا)

5-5: از نظر خبرهای غیبی:

- الف- ناتوانی انسان ها از معارضه با قرآن»»»(قُلْ لِّئِنْ اِجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَ الْجِنُّ عَلٰى اَنْ يَّاتُوْا بِمِثْلِ هٰذَا...)
- ب- پیروزی رومیان بر ایرانیان
- پ- پیروزی پیامبر ص بر مشرکان
- ت- خبر بازگشت پیامبر ص به مکه»»»(إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ)

6- دلایل

- 1- دلیل تاریخی: اجماع مسلمانان بر عدم تحریف قرآن
- 2- دلیل قرآنی: إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَ إِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ
- 3- سیره معصومین: معصومین هیچ گاه از تحریف قرآن سخن نگفته و همواره مردم را به تدبر و عمل به قرآن فراخوانده اند.

قرآن

7- سنت در لغت به معنای روش و طریقه میباشد.

8- سنت در اصطلاح به تمام گفتار، کردار و تقریر معصومان گفته میشود.

1- بیان و توضیح آیات الهی که از طریق وحی به او میرسد.

9- دو شأن پیامبر ص 2- مسئله حکومت و قضاوت (لَتَكَلِّمَنَّ النَّاسَ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ)

10- عقل در لغت به معنای منع و بازداشتن است.

11- حجیت عقل ذاتی است و لازمه عدم حجیت آن شکاکیت میباشد.

12- هیچ فرقه اسلامی تعقل را بطور کامل انکار نکرده است بلکه اختلاف در قلمرو و حیطه کارکرد عقل است، حتی اهل حدیث.

13- دیدگاه ها در رابطه عقل و دین:

1- ایمان گرایی: ساحت دین را در قلمرویی میداند که فعالیت عقلانی در آن کارآمد نیست.

2- عقل گرایی: معتقد به سازگاری دین با عقل، و اعتقادات دینی را قابل ارزیابی با معیار عقلی میداند

14- دیدگاه اسلام در رابطه عقل و دین:

عقل و دین دو موهبت الهی هستند که انسان با هر دو به سعادت می رسد نه به تنهایی.

(إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ) (إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصَّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ)

- این دو آیه اهمیت جایگاه تعقل را بیان میکنند و همچنین آیه اول هدف نزول قرآن را تعقل بیان میکند

15- ایمان گرایان مسیحی معتقدند که ایمان ضد عقل است و عده ای هم ایمان را فراتر از عقل میدانند.

16- خاتمیت از ضروریات دین اسلام است و بدین معنا میباشد که سلسله پیامبران الهی با پیامبر اسلام ص ختم میشود.

17- خاتم در لغت به معنای رسیدن به پایان چیزی، و یا اینکه مهر زدن بر چیزی را ختم گویند.

18- رابطه نبی با رسول عموم خصوص مطلق است، یعنی نبی عام تر از رسول میباشد. به عبارت دیگر هر رسولی نبی است اما هر نبی رسول نیست.

19- ویژگی های رسول:

- الف- بر او وحی میشود.
- ب- از غیب خبر دارد
- پ- دارای شریعت جداگانه است
- ت- مامور به تبلیغ است

20- ویژگی انبیاء:

- الف- بر او وحی میشود
- ب- از غیب خبر دارد
- ت- خواه دارای شریعت جداگانه باشد یا نه
- ت- خواه مامور تبلیغ باشد یا نه
- دو مورد آخر اگر در نبی باشد از جمله مصادیق نبی و رسول میشود و الا تنها نبی محسوب میشود.

21- آیه قرآن و حدیث در مورد خاتمیت پیامبر ص:

- (مَا كَانَ آدَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولُ اللَّهِ وَخَاتَمُ النَّبِيِّينَ)
- (أَمَّا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ مِنِّي بَمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِّنْ مُّوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي)
- حدیث منزلت هنگامی را پیامبر ص زمانیکه عازم جنگ تبوک بودند به امام علی ع فرمودند.

22- تفسیر اقبال لاهوری از فلسفه ختم نبوت:

زندگی انسان در دوران گذشته بر اساس غریزه اداره میشد که وحی مربوط به دوران غریزه است ولی با پیشرفت انسان ، عقل و تفکر جای غریزه را گرفته است. پس خاتمیت یعنی پایان دوران غریزه و هدایت بر اساس وحی ، و ظهور دوره هدایت عقل.

-نقد سخن لاهوری:

این سخن به معنای ختم دیانت است نه ختم نبوت. گفته او مستلزم آن است که علم را بجای ایمان بنشانیم، یعنی لازمه سخن او این است که انسان ها از وحی بی نیازند و عقل جانشین وحی شده است.

22- خاتمیت پایان دوره ولایت شخصی:

شبهه دیگر در بحث ختم نبوت به این توضیح که، پیامبر ولایت شخصی داشته یعنی نوع سخن او آمرانه و بدون استدلال بوده است و خاتمیت یعنی دیگر سخن بدون استدلال پذیرفته نیست.

-نقد این سخن:

این سخن کاملاً غیر معقول است زیرا که خدا در قرآن بیش از سیصد آیه مردم را به تفکر، تعقل فرا میخواند و استدلال های از زبان پیامبران نقل میکند و همچنین قرآن هیچ گاه از مردم نخواست جاهلانه ایان بیاورند کما اینکه ایان بدون علم اجر و ثوابی ندارد.

(أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا)

(امامت و ولایت)

(فصل چهارم)

- 1- امام به معنای پیشوا و رهبر از ریشه (أَمَّ) به معنای قصد کردن و توجه نمودن است.
- 2- امام همه منصب ها و شئون پیامبری به جز نبوت را دارد.
- 3- ویژگی های امام:
 - الف- منصوب از طرف خدا باشد.
 - ب- دارای علم لدنی باشد.
 - پ- دارای مقام عصمت باشد.
- 4- اخنس بن شویق فرمانروای یمامه کسی بود که پذیرش اسلام را منوط به امامت بعد پیامبر ص کرده بود.
- 5- وظایف امام:
 - الف- تبیین وحی
 - ب- زمامداری جامعه اسلامی
- 6- ضروری ترین مبحث در دوران معاصر از نظر شیعه، شیوه و حاکم حکومت اسلامی است.
- 7- دلایل نصب امامان:
 - الف- فرصت نیافتن پیامبر ص برای بیان همه احکام.
 - ب- ایجاد فرقه های مختلف پس از پیامبر ص و تفسیر به رای در مورد آن ها.
 - پ- جعل حدیث پس از پیامبر ص.
- 8- واژه امام در قرآن عام آمده است و هم شامل امام ظالم و هم امام معصوم میشود.
- 9- بنابر فرمایش امام علی ع مردم به دلیل صحابی بودن افراد سخنان جاعلان احادیث را قبول میکردند.



- 10- دلایل قرآنی
- 1- آیه انذار: و أَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ.....
 - 2- آیه ولایت: إِنَّا وَلِيُّكُمْ اللَّهُ..... يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ.
 - 3- آیه تبلیغ: يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ و....
- نصب امام
- 11- با نزول آیه انذار دعوت سری پایان یافت و دعوت عمومی آغاز شد.
- 12- در آیه مباهله منظور از دو کلمه (نساءنا) و (أنفسنا) به ترتیب حضرت فاطمه ع و حضرت علی ع میباشند.
- 13- مراد از زکات در آیه ولایت اعم از کات واجب و مستحب میباشد.
- 14- دلایل روایی
- 1- حدیث منزلت: أما ترضى ان تكون منى بمنزلة هارون من موسى إلا
 - 2- حدیث سفینه نوح: ألا إنَّ أهل بيتى فيكم مثل سفينة نوح فى قوسى من ...
 - 3- حدیث دوازده امام: لا يزال الاسلام عزيزاً إلى اثنى عشر خليفة.
- نصب امام
- 15- طبق حدیث مذکور پیامبر ص اسلام را به دوازده خلیفه عزیز میداند.
- 16- حدیثی که برای غیر شیعه جنبه معمایی دارد حدیث دوازده امام است.
- 17- منظور از واژه ظلم در آیه (لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ) اعم از ظلم به خود و دیگران است و هرگونه شرك و اعتقاد باطل را دربر میگیرد.
- 18- عصمت مساوی با نبوت نیست از جمله افرادی که دارای عصمت بودند ولی پیامبر نبودند، حضرت فاطمه ع و حضرت مریم ع میباشند.
- 19- مقصود از واژه یرد در آیه (إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُم تَطْهِيراً) اراده تکوینی خدا بر تطهیر اهل بیت از هرگونه آلودگی میباشد.
- 20- محبت به اهل بیت ع از ضروریات دین اسلام است:
- قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى
- 21- هدف نهایی بعثت پیامبران به ویژه پیامبر اسلام ص، تحقق ظهور امام عصر عج میباشد.



22-انواع 1-صغری: سال آغاز» 260 قمری- سال پایان» 329 هجری- مدت غیبت» 69 سال

غیبت امام

عصر عج 2-کبری: سال آغاز» 329 قمری- سال پایان» نامعلوم- مدت غیبت» تاکنون 1166 سال

23-نواب خاص امام عصر عج به ترتیب:

الف-عثمان بن سعید

ب-محمد بن عثمان

پ-حسین بن نوح

ت-علی بن محمد سمری

24-اولیای الهی دو دسته هستند:

ب-غائب

الف-ظاهر

-نمونه قرآنی که دو اولیای الهی در یک زمان بودند اما یکی ظاهر و دیگری غائب بود، حضرت موسی ع و حضرت خضر ع میباشد.

25-پیامبرانی الهی که دارای غیبت بوده اند:

ب-حضرت یونس ع

الف-حضرت موسی ع (چهل روز)

پ-حضرت عیسی ع

26-راز غیبت امام زمان عج، عدم آمادگی مردم و جلوگیری از کشته شدن ایشان میباشد.

27-مسئله طول عمر حضرت حجت عج با صفت قدرت الهی قابل حل است.

28-طبق آیه ذیل خداوند سرنوشت آدمیان را از راه اعجاز تغییر نمیدهد بلکه خود باید آماده شوند:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يَغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ

(وَلَا يَتَّخِذُ

فَصْلًا بَيْنَهُمْ)

1-دلایل تشکیل حکومت از نظر اسلام:

الف-وحدت مسلمانان بدون حکومت امکان پذیر نیست.

ب-اجرای قوانین اسلام مستلزم تشکیل حکومت است.

2-ولایت در اصطلاح به معنای سرپرستی و حاکمیت است.

3- مسئله ولایت فقیه، مسئله نوظهوری نیست بلکه:

اولا ریشه در احادیث پیامبر و معصومین ع دارد

ثانیا بعد از غیبت مجتهدان و فقیهان بزرگی این بحث را مطرح کردند

- فقهای از جمله: شیخ طوسی- ابن ادریس- علامه حلی- محقق کرکی- ملا احمد نراقی- شیخ مرتضی انصاری

صاحب جواهر- شیخ مفید- امام خمینی ره و....

4- نظر مرحوم امام در حدود اختیارات ولی فقیه:

ولی فقیه همان اختیاراتی را دارد که پیامبر ص و معصومین ع در اداره حکومت داشتند.

1- ایجاد زمینه تشکیل حکومت حضرت ولی عصر ع

2- برپایی عدالت در تمام ارکان حکومت و جامعه

5-اهداف 3- تحقق برابری و برادری در جامعه

حکومت 4- اعتلای سطح معنویات و فائل اخلاقی در جامعه

ولی فقیه 5- ارتقای سطح زندگی مادی و عمران و آبادی جامعه اسلامی

امام علی ع خطاب به مالک اشتر: تو باید در ایجاد عمران و آبادی بیش از اخذ مالیات کوشش کن

6- رواج تعلیم و تربیت و فرهنگ اسلامی در جامعه

5- بنا به سخن امام رضا ع حیات و موجودیت يك ملت به حاکم بستگی دارد، یعنی مردم در

پرتو حکومت با دشمنان می جنگند، اموال عمومی به عدالت تقسیم میشود، عبادات اجتماعی

برپا میشود.

1- آگاهی از قانون و اسلام» پیامبر ص: ای مردم سزاوارترین مردم به امر

حکومت کسی است که از همه تواناتر و آگاه تر به اوامر الهی باشد.

2- ایمان و اسلام» لَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا

6-ویژگی های 3- کاردانی» پیامبر ص: فردی لیاقت امامت دارد که سه خصلت داشته باشد(تقوا-

ولی فقیه بردباری و حلم -نیک حکومت کردن بر زیر دست)

4- عدالت» وَلَا تَرْكُنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ

5- آراستگی به فضائل اخلاقی و آلوده نبودن به خصلت های ناپسند»

پیامبر ص: همانا من برانگیخته شدم تا مکارم اخلاقی را به کمال برسانم.

7- امام خمینی ره می فرماید:

ولایت فقیه از موضوعاتی است که تصور آن ها موجب تصدیق آن ها میشود و چندان نیاز به برهان ندارد. به این معنی که هرکس عقاید و احکام اسلامی-ولو اجابالا-دریافته باشد، چون به ولایت فقیه برسد و آن را تصور کند بی درنگ تصدیق میکند و آن را ضروری و بدیهی خواهد شناخت.

8- یکی از دلایل نقلی بر ولایت فقیه توقیع شریف امام عصر عج میباشد:

أما الحوادث الواقعة فارجعوا إلی رواة احادیثنا فانهم حجتی علیکم و أنا حجة الله علیهم
در رویدادها و حوادثی که پیش می آید به راویان حدیث ما مراجعه کنید زیرا آنان حجت من بر شما هستند و من حجت خدا بر آن ها هستم.

9- منظور از حجت آن است که همانگونه که امام عصر عج مرجع تمام کارهای مردم است،
راویان و فقها از طرف ایشان مرجع تمام کارهای مردم هستند.

10- منشأ مشروعیت ولی فقیه:

از دیدگاه اسلام حاکمیت اصالتاً از آن خداست و هیچ کس چنین حقی ندارد مگر آنکه خداوند چنین حقی را به او بدهد.
براساس دلایل معتبر خداوند این حق را به پیامبر ص و معصومین ع واگذار کرده است، و
براساس عقل و احادیث معتبر در زمان غیبت فرد شایسته برای حکومت مجتهد جامع الشرایط است.

11- نقش مردم در حاکمیت ولی فقیه:

در استقرار و استمرار نقش دارند اما در اصل ثبوت نقشی ندارند.

12- در حاکمیت انتصابی، نصب دو معنا دارد:

1- نصب خاص: آن است که خداوند فردی را با اسم و مشخصات معین به رهبری جامعه اسلامی
بگمارد مانند پیامبر ص و معصومین ع.

2- نصب عام: آن است که خدا و معصومین فرد خاصی را با اسم و مشخصات تعیین نکنند بلکه
صفات را بیان کنند که اگر در هر فردی یافت شود صلاحیت رهبری دارد.

13- حاکمیت ولی فقیه انتصابی است یا انتخابی؟

حاکمیت فقیه از یک سوء انتصابی است یعنی صفاتی را که قرآن و معصومین ع برای رهبری جامعه ذکر کرده اند دارا
است و خدا به حاکمیت او راضی میباشد، و از سوی دیگر انتخابی است یعنی مردم باید چنین
حاکمیتی را بپذیرند تا تحقق پیدا کند.

1-وکالتی: حاکمیتی است که در آن حاکم مقام خود را از مردم دریافت میکند و حاکم نماینده مردم در تأمین خواسته هایشان است هرچند برخلاف شریعت باشد.

14-حاکمیت

2-ولایتی: حاکمیتی است که در آن حاکم مقام خود را دست کم در مقام ثبوت از خدا و معصوم دریافت میکند و معیار تصمیم گیری او قوانین دینی است.

15-حاکمیت وکالتی انسان مدارانه است، بدین معنا که حکومت را حق مردم میداند و تمام حقانیت آن را از مردم میگیرد.

16-حاکمیت وکالتی برخلاف اسلام است زیرا در اسلام حق حاکمیت از آن خداست و کسانی که از طرف او مأذون باشند، و لذا ولایت فقیه منصوب الهی است.

جهت سلامتی و تعجیل در فرج آقا امام زمان عجل صلوات (التماس دعا)